

ע"ה) בהיותו בן ארבעים שנה לבניה או בינה יתירה נתוספת לו ונעשה כמעין נבע.
 שלא היה הזמן מספיק להכתב כל מה שנגלה לו ומאז לא כתב ולא חיבר
 כ"א ע"י תלמידיו וקודם שהגיע לארבעים שנה נכתבו כל החיבורים אשר כתב בעצמו
 ומאז והלאה אין להשיג עמקי השגתו עמוק עמוק מי ידענו :

ע"ה) רבינו הק' היה כאחד מדורות הראשונים מעת רבנן סבוראי והגאונים לא קם כמותו
 בתורתו וברבוי תבוייו בתורה שבכתב ושבע"פ ובנסתרות חבר יותר משבעים
 כרכים וכל דבריו בצחות הלשון ובקצרה ככוכבים אשר ברקיע השמים • וכל העולם
 עומד תרתיו :

פ) הוא פתח דלתות בית ה' בפ"י על תנ"ך כולו הפליא להעזר בפ"י למשנה כולה
 בדרך לא שערוה אבותינו הגיה אופל השבושים מש"ס בבלי וירושלמי ספרא
 ספרי תוספתא מבילתא לשוא עמלו בונים פי' דחוקים הושיע לו ימינו • נפת תסופנה
 חי' על ג"פ ת"י ים כמרתה הפליא הגדיל תושיה בפ"י על הרבה מאמרים מהוהדר

אחרי שכל יוס ויוס נחוסף לו חדוד על חדוד ויכול לחשוב שגדול והולך ויכול לצוא לדי גסות הדות
 להסגלות בחריפותו ולהעריך עלמו כדאי לדבר נגד המחברים הראשונים ז"ל אבל כשנלומדים תורה על
 דרך עיון האמיתי ע"ד הראשונים ז"ל אזי מרגילין בכל יום להכיר סחיות ערכו נגד הראשונים ז"ל שמה
 שאנו מחגיגים זמן הרבה מושיחים אנו אח"כ שש"י ז"ל או שארי הראשונים ז"ל הרגישו ציה ותיכוננו
 לפי דרכם בקודש צמלות קצרות (הרד"ל) : וסיפר לי הרב הג' המפורסם מ' דוב צער ז"ל המ"ן מוויילנא
 ששמע בשם הגאון מ' חיים ז"ל מוויילנא (הנקרא רב מסקראי) אשר העמיק מאוד בחריפותו בסדר
 מיקין והגאון נ"ע לימד אז לתלמידיו את הכ' מכילתא בין מנחה למעריב וכאשר הגיע לפ' משפטים צעניי
 מיקין אז אמר הגאון מוהר"ח ז"ל אלך לשמוע מה צפיו ודבר מה יראי בסדר מיקין ובכל יום היה הולך
 וצא ואומר בכל יום כי יוס אהמול לא היה עוד מתיק את הגאון כי בכל יוס נחוסף לו ציה יתירה
 לדעת את גדלו ועומק דעתו עד אין קצה הולך וגדול מיום אל יום • (הר"ה הלוי) :

סיפר לי הרב הגאון מוהר"ל מרגליות ז"ל (צעהמ"ח ב' על אורות ושו"ת טרי הצוהה וצית מדות כ"ו)
 שה' אב"ד צק' לעסלא עיר מולדתי (ואח"כ נתקבל לרב צפסד"א) אשר צהיותו עוד צק' צויהאוו
 והיה דרכו לסבב העירות לדרוש להם והיה חסלו לנסוע לקראקא אך כשמעו את שם הגאון מוויילנא וחשקה
 נפשו לראותו שם פניו ליסע לוויילנא עיר הגדולה וכצואו ודרש שם צהרצה צתי מדרשים ונחפרסם אז
 צא לפני הגאון והיה צלצו להציע לפניו מהמחיות וק"י אשר לו וכצואו צפרודור לפני חדש הגאון ראה
 שם זקן אחד מהרבנים הג' נשוא פנים ורגיל צצית הגאון ושאלוהו אך יתנה צצמדו לפני הגאון למצוא
 חסלו לדבר אתו דבר צתורה ולהקשות לו קושיא • ענהו הרב הזקן כי דרכו בקודש כאשר השואל יתחיל
 להציע אך ראשית אמרים מיד חוזר הגאון צצפסחיו כל סוגיות החלמוד צצשם ומצא עד אשר אס השומע
 מחבונן היצב יצין כי אין לו עוד מה לדבר וק"י חלפה הלכה לו אך יוחר עוב להעריך לפניו צצמחב
 כתוב כי אז עכ"ס יראה כל האמור וישיב והראה לו הזקן הרב. הג"ל אשר העריך קונטרס כמו על שלשה
 צויגין כחובים פנים ואחור צצסוגיא דקצינה צצצבועות ליישב דברי המרדכי ששאלו אחד מחכמי הזקן וזה
 דבר השובתו אליו וצוה אתי צא עתה לפני הגאון נ"ע וכאשר הורשתי לצא לפני הגאון נ"ע צצקשתי את הרב הזקן
 הג"ל אשר הוא יכנס לראשונה ואני אצוא עמו כי הוא רגיל שמה ואני אין לי עוד מכיר וצפסחים חדשות אצוא לכאן
 וכצואינו והרב הזקן מסר לידו את הקול ויקרא אותה צצהמלא מראשו ועד סופו ויאמר הגאון נ"ע אליו חבל על
 איבוד הזמן כי יש כאן אך ס"ס צצמרדכי ולקח את הרי"ף עם המרדכי והראה לו צצמרדכי מעבר לך
 השני יש שמה ג"כ דברים נוספים צצאין מצין והמה שייכים לכאן ואז אין כאן ק"י צצמרדכי ואצני
 נחרדתי ונצלהתי ולא היה צלצבי להציע עוד לפניו מהמחיות אשר הציטתי ושאלתיו אך מדרש חמוה
 וכרנע העמדתי על האמת צצדברים צצסופים וצצקצרה עד אשר כסתה כלימה פני מדוע שאלתיו דבר קצן
 כזה ע"כ (הר"ה ג מוהר"ץ מעקלענבורג מק"צ) : ע"ה) צהקדמה לנפש החיים מהגאון המפורסם נשית
 ישראל מ' יתחק ז"ל מוולאזין צצשם אציו הגאון מוהר"ח נ"ע וצבק' לפאת השולחן : ע"ה) הקדמה לפאת
 השולחן הג"ל : פ) הקדמה מנכד הגר"א לציורו על הוהר :

עליות אליהו

ור"מ ומה ואד"ר ואד"ז פא) ותיקונים וז"ח ותז"ח וס"ד והיכלות הפית גנו יזלו בשמיו על ארבע שו"ע שם ישר נוכח עמו מאור עינים ישמח על הרא"ש כולו צוף דבש על אנדות הש"ס ועל מי לא יקום אורו אורו על כנפות הארץ וכל צבאה דוממים צומחים חיים למיניהם בפרטות ובאר בהם מעשה תורה ברוחו שמים שפרה לחרש למורים בתכמת התכונה חי' ארוך פג) ונוגה לו סביב באור המולות וכחותיהם למיניהם וממשלתם ונשמע קולו בבואו אל הקודש אנדות חז"ל וכל יקר ראתה עינו ויספרה • בתכמת אלגעברא ש"ג כללים חדשים לא נראה בהם לפנים בארץ יהודה חקרה וגם הבינה לוח הבקעים מעשה פלאי הן אלה קצות דרכיו הברורים על השערים לבית ה' והם על המפתח חכמת הדקדוק בפרטיהם פעלים שמות ונקודות טעמים וטעמי אמת והיה מוטות כנפיו מלא רוחב תורתנו עכנו אל ה' אלהיו עמו לפתות לפניו שערי אורה ונחה עליו רוח ה' • ותהי המשרה על שכמו פלא תעלומה יוציא לאור יגלה אוון אנשים ובעריכת שפתים יחתם כי כן יסר על כל רב בית גנזיו לעשות כרצון איש ואיש איש ההמוני לבב נמהרים יבין לדעת הדברים כפשוטן ואיש חכם ומבין מדעתו יתבונן בו פלאי פלאות אשרי הדור שיזכו לראותם נדפסים על מכונם בלי שגיאות :

והנה אוהב מצות כמוהו לא ישבע מצות פג) עלה לרצון לפניו לנסוע לארץ הקדושה ושם פעמיו דרך פרייסין ואונגרין ובבואו לק"ב שלח מכתב לביתו עלים לתרופה (נדפס כמה פעמים) מלא מוסר ויראה והנהגה ישרה ביראת ה' ובכל יום ויום נתעצמה בידו השכלה אמיתית עד שהסכימה עמו דעת קונו ולא עשה מדעתו קמנה או גדולה שתים זו שמעו מפיו הק' והטהור שלא הסכימה עמו דעת קונו ולא עשה לעת זקנתו שאלו פעמים רבות מדוע לא נסע לאה"ק ולא ענה פ"א אחר רוב הפצרת דברים השיב פד)

פא) מ"ש על אד"ר ואד"ז נריך למחוק כי לא נמצא בשום מקום מכתביו שהזכיר פי' על האדרות וגם שום אחד מתלמידיו לא הזכירם ובמפתח הליקוטים שלו מנאחי נרשם איזה דפיץ קטנים על חידרה (הרד"ל): אצל ע' סוף הק' ספד"ג מנכד הגאון ז"ל מציא בזה"ל • יזכנו ה' להדפיס בקרב ביאורו על היכלות או על האדרות נרחיב פה ונמלאנו בסיפורים נוראים נפלאים הא קמן ביאורו על האדרות הכן להדפסה וכן מפורש בשער על ביאור הזוהר הנדפס ביאור על הזוהר ורע"מ ומדה"ל ואידרה רבא זוטא ולא ראינו אינו ראוי [אמר המו"ל • כעת הגיע ליד הרב המהב"ר נ"י ביאורו ברחבה על האידרה זוטא כ"י] (הר"ה הלוי) :

פב) לא ידעתי ולא שמעתי היכן נגז חיבור זה וראוי להפס אחריו בחיפוש נרות שודאי היה מחבאר ממנו לאמיתתן דברי חז"ל בעיניי התכונה גם היה מחברר יסודותיו ומופתים בענין דעתו ז"ל המפורסם עפ"י דרז"ל והקבלה מריבוע הארץ (נגד הכרעת החכמים מכבר • צמופתים רבים את כדורית הארץ • וכ"ה זוהר ויקרא י' משמי' דרב המנוגא סבא (הרד"ל) • וע' מדרש כוון ארכו של עולם כו' והוא גול ע"ש (הר"ה הלוי) • וצפי' על התיקונים ראיתי • (ואין אחי לעיין מקומו) שהארץ ריבוע דכתיב לאחוז בכנפות הארץ ואתרו בכפרי הכנף למעוטי עיגולא ע"כ (הרא"ש מאמניסלאוו) : פג) הק' לשו"ע חו"ח עס ביאורו :

פד) ושבעתי מהמפלג וי"א מ' בנימין קאזארנאווער מדובראוונא שנפטר בזה"ק שבהיותו בסביבה בראדי שמע מפי מגידי אמה • שהיה שם בע"צ ח' המים צמעשו ובאמת הי' ת"ח ערוס דעת משים עזמו כבהמה בעיניו • עד שקראוהו שם • בשם ליב בהמה חלקית • ומרוב פזורו בצדקה • נחלדלל בנכסיו והגיע לדקדוקו עניות עד שהוכרח להשכיר עזמו למלאכה עשיית יי"ש • אזל נגיד אחד הדך שם בכפר ובהלון רבינו הגר"א למסעו דרך סביבה ההיא והגיע בעיר אחת סמוך להכפר הנ"ל • שלא יר מיוחד עם מכתב ע"י אל ר' ליב הזה וזהו אל היצר למסור המכתב לידו דוקא • וכבואו לבית הנגיד הנ"ל בכפר : ושאלו איש פה אלכיס האיש ר' ליב • ויהי כמחוק עליו

עליות אליהו

אין לי רשות מן השמים וכן הבטיח לעשות פסקי הלכות מארבע מדרגות ברעה מכרעת ולכתוב רק דעה הישרה בעיני חכמתו בראיות ברורות חזקות ועצומות שאין להשיב עליהם ואמר כמה שנים לפני פטירתו שאין לי רשות מן השמים אמרו ראוי היה כ"י (סח) ובנסיעתו לארץ הק' נתנו לו כמה גבירים על הוצאותיו וכשחזר מדרכו ממעמו ונימקו (טו) עמו אח"כ החזיר לבל אחד ואחד מעותיו :

(סז) כל המסתכל ומשגיח ברבינו נ"ע שקידתו הנפלאה יומם ולילה בלי התרשלות ורפיון כהרף עין ומתבונן איך היה מסולק בדעותיו ועסקו מכל עניני העולם עובר וחמודותיה ועסקיה ופרדותיה כאלו אינו בעולם רק עומד ומשמש במרום כאחד מצבא השמים אל יתמה על החפץ איך זכה לקנינים אלו אשר עין לא ראתה ולא שמעתה אוון מעולם כ"א לחכמי תנאים ואמוראים (סח) כי מי ראה כאלה ברורות הללו ומי שמע כזאת בכמה דורות שלפנינו הנמצא כזה איש נבון וחכם להשיג השגות רמות וגדולות כ"ב בנגלה ובנסתר (סט) עד שנתגלו לו רובי חרדי וגנוי המדרות אשר היו טמונים וגנוזים מימי קדם ותרב חכמתו ותורתו מכל הדורות הראשונים שהיה לפניו אשר מעת הגאונים לא מצאו הבאים אחריהם נתיבותיהם לחבר תורה שבכתב ושבע"פ מחוברות יחד (י) לו נגלו העלומות מקום גנוי אמרי חז"ל בתורה שבע"פ טמונים בתורה שבכתב איך כל משנה שמון מפורש בכתוב ובל התוספתא וכ"י היכן מרומזים במשניות לדוגמא אספר מה שסיפר הגאון מוהר"ח מוולאזין ז"ל פ"א נתקשה אחיו הגאון ר' זלמן נ"ע תלמיד רבינו הגאון

עליו וישיבהו אין. אללי ר' ליב רק חיזה איש ליב וויינער במלאכה הי"ש • וחזר ושלל מהציר מה לך לדבר עמו ולא רצה לנלות עד שדחק עליו מאוד הגיד לו שיש לו מכתב שלוח ביחוד אליו מהגר"א שנוסע לארץ ונודעו הנב"ב הגניד מאוד והפציר בו להרחיבו המכתב עכ"פ מנחום ויחיד מאוד על המראה כאלו ראה שנכתב עליו בלשון זה, להרב איש אליהו מ' ליב" • ומיד הראה להציר מקום ישיבתו בבית ביטול הי"ש וביקש ממנו שכתובתו יבוא הביטה להגיד לו איזו תשובה יתן לו וישיב בשובו ח"ל שלא נתן לו שום תשובה רק כשנא ומלאו יושב אלל ההער ביטול הי"ש ואומר ההלים ומסר לו את המכתב פתחו וקראו וישלחו בלשון וכאלו החחיל הציר להחחק לפניו שאם לא יתן לו איזו תשובה יספיד שכרו שלא ישימו שמסר המכתב כראוי אז ענהו אמור להאיש אשר שלחך • „שחין צריך" ויומר לא ח"ל שום דבר • וישיב ח"י • הנב"ב של הרב ר' ליב היה דוחק עליו יום יום שיגלה לו ענין המכתב ולא רצה • עד שהספידו שיסירו ממלאכתו ולא יהיה לו צמה להספרטם אז הוכרח לנלות לו כי הגר"א דרשו שיסע עמו בצוותא חדל לאה"ק והשיבו שאינו צריך כי גם הוא (הגר"א) ישוב מדרכו לחזרה • ע"כ שמעתי מהרב הג"ל (הרד"ל) :

(סח) בהק' לפתח השולחן וכן באדרת אליהו בהסדר הגדסם עליו צווארסוי : (סז) טעם חזרתו שמעתי שה' מפני שדעת רבינו ז"ל היה להחמיר בענין חיוז מעשרות צפירות וכ"י מדרבן • פדעת החום • וכפי שרצה המצ"ס בהשוכחו הידועה להנהיג • וכאלו נודע לו בדרך כי הרב בית יוסף החריס שלא ינהגו בחומרה זו רק יתנהגו כדעת הרמב"ם לפסור עד שיבוא גואל דקד • וכמבואר בריש השוכחו ר' זלללל אשכנזי • הוכרח לחזור מדרכו מפני זה • (אלל בשו"ע שלו לא הכריע בביאורו הלכה כדברי מי בזה) (הרד"ל) : ואני שמעתי מידידי הרב מו"ה יחזק ג"י בהרב המפורסם מ' זלמן ר' אורעם ז"ל מוויילנא כי שמע מאביו הגדיק שטעם אשר שב הגאון מנסיעתו לאה"ק הי' בגלל הנמלים על הספינה ושלא יוכל לאכול פה על ש"ק כדון ושמעתי מפי מו"ר הגאון מ' אלי ז"ל אב"ד דקאלים כי צדור לו ממעשים וכן מכי"ק כי הגאון ג"ע היה ניזון משה רבינו ע"ה כי ע"כ לא נחט לו רשות מן השמים לכוון לארץ • ע"כ (הר"ה הלוי) : הענין מוקפה לי שהרי רשכ"י ועוד אחרים שהיו מנשמת משה רבינו ע"ה כמבואר בס' הגלגולים להרמ"ו פל"ה ובכ"ז היו בא"י (הרד"ל) : והרמ"ש מאמציסלאוו • כתב ג"כ בזה"ל לא שמיט לי • כלומר לא ס"ל ממה טעמים : (סז) בהקדמה למעשה רב : (סח) בהקדמה לספד"ז מהגמורה"ח : (סט) בהקדמה לנחות ע"כ : (י) בהקדמה לפתח השולחן :

במשנה א' בפ"ק דיו"ט משלחין יינות וסלתות ושמינים וקטניות אבל לא תבואה ור"ש מתיר בתבואה וקשה דתיבת בתבואה מיותר ובשביל זה נסע הגאון ר"ז הנ"ל לוילנא לשאול את רבינו הגאון וכשאלו השיבו תיכף בוז התיבה מרומז התוספתא דמתניתין בגמ' שם ר"ש מתיר בתבואה כגון חטים לעשות לודיות שעורים ליתן לפני בהמתו • ועדשין לעשות מהן רסיסין וז"ש במתני' בתבואה ולא כל תבואה אלא אלו ונתפלא מאוד ואלף כ"ב • שמע אחר מהלומדים לפני רבינו ז"ל בלמדו שיטת מתני' דפ"ג דכלאים ערוגה כו' כי הגאונים והרמב"ם ז"ל בהכרת יגיעתם בלמוד תלמוד בבלי להורות ממנו הלכה לא שמו יגיעתם לברר וללבן תלמוד ירושלמי הק' והתוספתות רק רבינו הר"ש יגע מעט בתוספתות ובירושלמי כאשר קבעם במסמורות בפירושויו על זרעים וטהרות אבל לא על אמיתתן ובורין ואמר על עצמו כי הוא יגע בכל כחותיו כמה מאות פעמים יגע בסוגית ערוגה משך זמן מה שהיה יכול לגמור חצי ש"ס בבלי ודחה כל הפירושים הראשונים וביאר שיטה אמיתית :

מי יוכל לספר כח בקיאותו וגודל תורתו הברורה כשמלה עם יוקר שיטתו אמיתית • בתלמוד בבלי וירושלמי ותוספתא עד שספר ומנה תיבותיהם ואותיותיהם כמו שסיפר רב א' ממדינתנו • שהוא היהבן ביתו בימי הרפו • קודם הסוכות שמע שהוכיח להעומדים לפניו • וא' כי חובה על כל תלמיד שיהיה עכ"פ בקי במסכת א' בע"פ • למען לא יבטל והגית בלכתו בדרך • או למאן דגני בבית אפל • וזה הרב כששמע מפורש יוצא מפי קדשו של רבינו • תיכף התגבר וחזר מס' סוכה הרבה פעמים עד שידע בע"פ • ובחן א"ע בפני השומעים ששגורה בפיו בע"פ ממש ובהוהמ"ס בעת ישבו לפניו מסיבה של חכמים גדולים • בא זה הרב ואמר לפניו כבר למדתי מס' סוכה ויודע אני אותה בע"פ • והשיב לו רבינו רוצה אתה שאשאלך איזו דבר שתשיב לי • והשיבו הלא בע"פ ידעתיה • ושאלו דבר אחד ולא ידעו הרב • היינו ששאלו רבינו • כמה מחלוקת יש בזה המסכת בין ר"מ ור"י • ובין רבה ור"י • ואבוי ורבא • ור"פ ור"ה בר"י • וכל התנאים ואמוראים • ואח"כ פתח רבינו את פיו הקדוש • ומנה אותם כמונה מרגליות • ונתח דנתחיה כל המסכת • וכמה פעמים נזכרו המחלוקת בין תנאים ואמוראים • וכמה פעמים הלכה בזה או כזה וכמה סוגיות ושיטות יש וכמה דינים מתוספתות וירושלמי וסוכות פסולות כמנין סוכה חסירה וכך היה מונה סוכות כשרות כמנין סוכה מלאה נזכרות במסכת זו ותוספתא וירושלמי צ"א) וכך היה בקיאותו בכל התלמוד בבלי וירושלמי וכל התורה כולה :

צא) ונתקיים צו מאמר חז"ל (קדושין ל') שהיה ד"ס שנונים צפין שאם ישאלך אל תגמנס כו' • סיפר לי הרב מ' מנשה מאיליא ז"ל • שפ"א הגיע הוא לפני רבינו ז"ל פי' חדש דלא כפרש"י והמפרשים צ"ה דחיסופי דפ"ק דשנה (ו') ודעירובין וא"ל רבינו ז"ל • מה ההכרח לזה • והשיב לו הרב ר"מ הג"ל חובה אחת מכתובות וכוונתו היה לסוגיא דכתובות (כד:) ותומ"י השיב לו רבינו היאך יתיישב לפירוש שם • צ"ה דאלו ואלו טהורים ושק הר"מ כי לא היה לו מה להשיב ונתפלא על שדרגע עלי יסוד כלל נהזקן על כל הג' צנות דצרייתא הג"ל והוכיח דק צ"ה דאלו ואלו טהורים סותר פירושו עוד ז"ה שנית סיפר לי הרב הג"ל • שפעם אחד אמר לפני רבינו הגאון נ"ע על מה שהרמב"ן ושאר מפרשים סתרו דברי רש"י פרשה חזרע על הא דומרסא אינו עמוק מן העור שכתב רש"י לא ידעתי פירוש • והרב ר"מ רצה לקיים פרש"י ומיד בהחילו להגיע זה לפני רבינו לא הניחו לסיים דבריו רק א"ל מיד דברי רש"י צדורים בהמיהו • (ככל הדברים שרצה הר"מ להגיד לפניו) • ויאמר לו מה שיש ליישב תמיהת רש"י • עפ"י דק (ח"כ והוא כתוב צליקוסי

עליות אליהו

צב) גודל ועוצם בקיאותו הנוראה בזה"ק ור"מ ותיקונים וספר"צ והיכלות וספר יצירה בעמקת נורא היה עד להפליא כי כולם היו נבונים על שפתיו ערוכים בכל ושמורים בלבו היה חוזר רע"מ פעמים רבות עד אין מספר בשקידה נפלאה מאוד עד שראה א"ע בקי בו בקיאות לספור אותיותיו ממש אז פנה א"ע ללימודים אחרים בנגלות ובנסתרות וחלם לו טרוב דבקותו בתורה דק' שמרע"ה היה בביתו ונסתלק והפלגות קדושתו ושקידתו על דבריהם דק' לעשותם ולקיימם בוריוות נפלאה וקדושה יתירה :

צג) ה'יה סוגר בעצם היום דלתי הלוגי חדרו והיה לומר לאור הגר שלא יבלבלוהו רעיוניו בענינים אחרים זולת התורה יד) וכל החומרות ומילין דחסידותא הגו' ברברידם בכל פרטיהם ודקדוקיהם וכונותיהם נתן נפשו ממש על כל דבר ודקדוק כמה יגיעות יגע רבינו לא יאומן כי יסופר עד שהוציא כל ענין ברור לאמתו מצאיו ומבאיו אף כי היה לאל ידו ברוחב שכלו ועומק בינתו המלאה לה דעת מכמה דורות שלפניו עכ"ל לא היה סמוך לבו בטוח בזה עד שקלו בשכלו הקדוש כמה מאות פעמים וביגיעה נוראה ולא אבל ולא שתי (זה) ותדד שנתו מעיניו עד כי חשך משחור תארו ונתן נפשו עליהם (והודיע צערו לרבים אשר היה לפניו כי לא היה בוש לשאול אפי' ממאן דנקיפ לביורי' כו' ואם מצא בשיטתו היריפה נקב כמחש' סדקית דקדוק אחד קל נגר ב' התלמודים גודל חריפותו לא שחדתו ועוצם עומק פלפולו מדרך האמת לא הטתו ושליחה ויצאה מביתו ועיניו לא חסו על רב העמל ויגיעתו (לכתלה וליפותה) כי בלתי אל האמת היתה נתיבתו כו' (הק' תקלין חדתין • יעו"ש) עד שהאיר ה' עיניו לבוא עד קצה תבונתו • וכאשר נתגלה לו הרז מיר צהלו פניו ותארנה עיניו כראות פני אלהים :

והעולה על כל הן גבורותיו ונוראותיו כי לא הראה את נפשו טוברק בעמלו אשר עמל בחכמה וברעת ובבשרון ואחר רב יגיעותיו כאשר חסו עליו מן השמים ונתגלו לו מעינות החכמה זו היה אצלו מתת אלהים וזולת זה נפשו לא רצה במ אף כי רצו למסור לו מן השמים בלי שום עמל ויגיעה ע"י גילויים לא נשא עיניו לזה עמו היתה ורחקה והעיד תלמידו הגאון הצדיק מוהר"ח מוולאזין נ"ע [ע"י] במ' מנן תינהו"ל ואשר הגאון מוהר"ח הג"ל הרבה מאנשי הדור הזה היו מכירים ויודעים את גדלו ואמתו

צליקוסי רבינו ז"ל כ"י עה"ת שנידי) ואמר שקך היה משיב נשוא ננגעים ואלהו כמו בשארי דינים הידועים ונחוגים כי היו כולם ערוכים ושמורים צפיו ובלבו מלחח (הד"ל) : צב) הק' לספר"צ מהגמורה"ח : צג) הקדמה לפתח השולחן : יד) הקדמה לספר"צ :

צה) שמעתי מדודי ז"ל (הוא הגאון מוהר"ח מוולאזין כ"ע) בענין הסלגות יגיעות רבינו ז"ל פל החורה שפ"א בא דודי ז"ל לווילנא בעש"ק ולא הלך בלוחו יום לרבינו ז"ל • וכשהלך לבית המרחץ ואך החמיל לפשום מלבושיו • והנה משרתו של רבינו ז"ל בא וקראו בזרז לרבינו ז"ל זרז עמנו והלך אליו צבואו מלאו מנסער מאוד ומשך משחור תארו וכלשו כבד עליו ומוכך במסמסחם וא"ל רבינו ז"ל • אנה הושיעה לי להבין ענין אחד זכירשלמי שאני מתקשה בו ואיני יכול לעמוד על כוונתו ענה דודי ז"ל ואמר מה אני שאבין את אשר רבינו מתקשה בו השיב צוה"ל אעפ"כ טובים השניים מן האחד והעמיק דודי בלוחו ענין והגה עלה דעת דודי ז"ל דרך לכוונם צבנתם הענין ואמר זלתי לרבינו ז"ל • הנה נראה לי ראשית דרך להבין הענין ורבינו יגמור הדבר ברומז דעתו עד חכליתו • ותיקף שהחל להגיע נהבו פני רבינו ז"ל ונתמלא שמחה והסיר תיקף כריכת רלשו וזה להמשרת שבידו לו מטע אוכל • ודודי ז"ל השמים עמנו מניח תלמודו של רבינו ז"ל לבית רבינו ז"ל • ושאל שם מב"ב מה זה שמה פתח להביא לו אוכל השיבו שזה היום שלישי שלא טעם מאכל :

(הר"ח"ש מאמציכלאו) :

עליות אריהו

וגם במדינות רחוקות נשמע שמעו כי יותר מאשר היה גדול בתורה ועמל בתורה עוד היה חכם גדול לכלכל דבריו במשפט לבלי להפליג ולגזום בדבר מן הדברים ולא לאמר דבר מאומן דעתו ומדת חכמים היה בו על מה שלא ראה אומר לא ראיתו אשר שמע מפיו פעמים רבות שאמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורה ע"י שום אמצעי שלוח כלל וכלל רק עיני נשואות לו ית"ש מה שרוצה לגלות לי ליתן חלקי בתורתו הק' בעמלי אשר עמלתי בכל כחי הוא ית"ש יתן לי חכמה מפיו דעת ותבונה ושיתן לי לב מבין וכליותי יעשו כשתי מעינות ואדע כי מצאתי חן בעיניו ואיני רוצה אלא כמה שבתוך פיו ית"ש וכה שלח את הגאון מוהר"ח הנ"ל אל אחיו הגאון מוהר"ז לאמר לו • בצווי משמו שלא יקבל שום אמצעי בלתי אשר יעמוד ויבין בעמלו ויגיעתו וגדולה מזו היה רבינו אומר כי אף מה שהנשמה משגת השגות נפלאות ונוראות בשינה ע"י עליית נשמה • בשעשוע העליון במתיבין עילאין אינו נחשב אצלו כ"ב לעיקר והעיקר מה שהארם משיג בזה העולם ע"י יגיעה ומפנה עצמו לד"ת בזה עושה נ"ר ליוצרו • וזה כל האדם בעסק תורתו ית"ש אבל מה שהנשמה משגת בשינה שהוא בלי יגיעה • ובלא בחירה ורצון הוא רק קיבול שכר בלבד שהקב"ה מטעים בזה העולם מעין עוה"ב וכ' הגאון מוהר"ח נתאמת אצלי שהיה לו בברור עליית נשמה מדי לילה בלילה מיום עמדו על דעתו הק' אמנם מבל עניניו הנוראים ומעשיו הנפלאים גם מבל אשר נמצא כתוב בכתבי קדשו נ"ע מה שנתגלו לו גילויים עדיין לא נתברר לי אם היו אלו הגלויים בהקיץ ואולי היה בשינה ע"י עליית נשמה במתיבין עילאין אמנם מענין גלויים בהקיץ לא ידעתי ממנו בברור כי היה כמזם וחתום מלגלות אך מסיפור אחד שהביא שם (בהק' לספד"צ) יעו"ש הראה לדעת כי היה לו בגלוי ממש צ"ו וכתב הגאון החסיד מו"ה שאול ק"ב זצ"ל מוויילנא (בהסכמתו לספד"צ) בזה"ל מאומת אצלי שכמה נפשות באו לו להתחנן על נפשם לתקן צ"ו ואמת כי כן הסברא נותנת אחריו שכל אמרי פיו והגיון לבו ומחשבתו יומם ולילה תמיד

צ"ו: שמעתי מפי הרב המאוה"ג • זקן וגשוף פנים החכם מ' דוב צער מ"ץ דוויילנא (אחד המיוחד צבית מדרשו של הגאון ל"ע) אשר סיפר לו הגאון מ' דוב צער ז"ל • אחי הגאון החסיד כ"ע אשר פ"ח הלך צנוותה עם הגאון ל"ע על קבר אמוס ציוס הי"ח ויאמר הגאון החסיד לאחיו הגאון מ' דוב צער הנ"ל הרחית אחי כי אמנו שמחה מאוד לקרחתיו בעודני על קברה • ויתבהל אחיו הנ"ל וכאשר עברו ימים אחדים אמר הגאון לזהיו הנ"ל מהנחה אנכי וזר לי מאד אשר הייתי על הבית עלמין [ע' במכתבו עלים להרופה וע' בית יוסף קע"ט והש"ך הביא מהב"ח לחזק המנהג • וע' בס' דרכי הוראה לידידי הגאון מוהר"ן חיות מזולקוין] ועל קבר אמנו • ויאמ' לו אחיו הלא אמרת לי אז כי רחית את אמנו בשמחה מאוד והיה לה נחת מזה וישב לו כן הדבר לאמנו היתה שמחה ולי נשאר צער ויגון ומתנחה אנכי ומאלו לא בא עוד הגאון על הב"ע כל ימיו וכאשר היה הגאון מוהר"ח ל"ע צפה וויילנא והלך עמו הרה"ג מ' דוב צער המ"ץ הנ"ל על קבר הגאון הנ"ל וישן הגאון מוהר"ח ז"ל וכי מה זה לפני הגאון • הלא דבר נקל הוא • (הר"ה הלוי) : וגם אני שמעתי סיפור זה הרבה פעמים מדודי הגאון ז"ל ובל פעם שסיפר זה היה סיוס דבריו אלל רבינו היה זה בלא כוונה ויחודים • ופ"ח אמר לי שהוא ז"ל בא לוויילנא • איזה ימים אחר הי"ח"ה הוא וההרעש אז העיר וויילנא ממעשה הזאת • (הר"ה ש מאמניסלאוו) : צ"ו וגורע סיפור נפלא אשר קרה צבית הגאון ל"ע • ומפי מר אבא הדריק ז"ל הקשצתי כי כאשר כתב רבו הגאון מו"ה שאול ז"ל בלשון מאומת אללי בלתי ספק ראו עיניו כי בלא זה לא היה כותב מאומת אללי באשר מהר זדיק זה צב"צ (הר"ה הלוי) : ושמעתי צע"פ בשם הגאון מוהר"ש ז"ל ענין זה שהוא ז"ל נתכוין לעמוד על רבינו ז"ל בזמן שינחו להיות מצין ומציט ומציץ בפניו על כל הנושותיו בשעה שינה והרגיש תמיד כ"פ השתנות בפניו כמו המלעטר בצער גדול • וכאשר פ"ח דחק לפני רבינו ז"ל • להודע ממנו סבת הדבר השיבו שאינו יכול לסבול הצער • מנפשות

עליות אליהו

לא

לא יחשו ורק אך עמוק בר"ת בנגלות ומע"ב ומ"מ והבל בקדושה ומדרה נפלאה הלא
 אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו ומה צריך לכוננות ויחודים לזה ומרגלא בפומי'
 היה שכל ענין השינה לא בראו הקב"ה רק לזה התבלית שכל מה שאין ביכולתו של
 אדם להשיג בעוד הגשמה מחוברת בגוף גם אחר כל היגיעה מצד הגוף שהוא מסך
 מבדיל מגלין לו בשינה שהיא מופשטת אז מן הגוף (צח) ואמר א' מתלמידיו ששמע
 מפורש יוצא מפיו הק' שפ"א ביום א' של פסח הווי יתבי נביה תרי תלמידים מתלמידיו
 החשובים ומאשר ידוע מעולם זה דרכו בקודש הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר
 היה שש ושמה ביו"ט כמצוה עלינו בתורתנו הק' אשר היה להפליא וכאשר ראו אז
 שאין שמחתו במלואו וטובו כ"כ כהרגלו שאלו פיו הקדוש ע"ז ולא רצה להשיב והפצירו
 בו מאוד ולא יכול להתאפק אמר מוכרחני לגלות לכם מה שאין דרכי מעולם לקיים
 מ"ש דאנה בלב איש ישחנה לאתרים כי בלילה הזה נתגלה לי ענינים וחידושים נוראים
 אין חקר ע"פ עלו זה בנגב ובעמדי כבוקר טרוב הפלגת השמחה לא יכולתי להתאפק
 והרהרתי במ קודם ברכת התורה ונענשתי שתיכף נתעלמו ממני ואינם (והוא לפי
 שימתו הנקיה בשו"ע או"ח שגם הרהור בדברי תורה נאסר קודם ברכת התורה) •

[ועי' מ"ש ע"ז כס' נשמת אדם (כלל ט') ועי' כס' שו"ח נצח עולם (שאלה ו') מה שהשיב עליו (הר"ה הלוי)]
 ונחמורו וברכו לו השי"ת יחזיר לרבינו אבירתו ואחר זמן מה שאלו א' מהם אם כבר הוחזר
 לו אבירתו והשיב שב"ה שנתגלו לו שנית (ועי' עוד בהק' למסד"ל ויחמלר על"ז בחלק שני בלוח ה')
 אמנם לרבינו הגאון חסידא קדישא ופרישא לא היה זה נחשב אצלו כלל כ"א שקירתו
 הנפלאה בתורתו ית"ש ברוב עוז וחדוה ועסקו בה לשמה בכל כחו בקדושה גדולה
 שבקדושות ולא הגיח דבר קטן וגדול תלמוד בבלי וירושלמי מכילתא ספרא ספרי תוספתא
 וכל המדרשים. וזה"ק ותיקונים ומעשה מרכבה וכל דברי קדשם של המקובלים הראשונים
 וכתבי הארי ז"ל על כולם יגע יגיעות רבות נוראות לא ישוער לפלס דבריהם ולהעמיק
 עמקות נורא עד שהאיר נתיבות בדבריהם כולם ברורים ומחוזרים תורת אמת היתה
 בפיהו לאמיתה של תורה (צט) אך כל דרכו בקודש וגודל השגתו היו מסותרים אצלו
 מגודל יראתו וענותו רק לפעמים היו נזקקים מפיו הק' דברים רבים בעת שמחת
 נפשו מהשגת רוח קדשו ק) שמעו נא סיפור אמתי נפלא אשר שמע מפיו הק' •
 תלמידו הרב הג' החסיד המקובל ר' מענדיל מעיר הק' ירושלים תבנה ותכונן בב"א •
 (נע"מ עשרה ספרים ננסמרות והמה נכמונים) בעת ששימש לפני רבינו הג' נ"ע • בהיותו
 בק' סערהייא בשעה שסיים פ"י על שיר השירים שקיבל ממנו (כי מהיות רבינו ארבעים
 שנה לא כתב ולא חיבר כ"א ע"י תלמידיו כי היה כמעין הנובע שבלתי אפשר היה
 לכתבן כמו ששמע מפי רבינו בנו הרב הג' שהיה לו פירושים אין מספר בפסוק
 אחד בשה"ש ולא נמצא איש סיפר מהיר שיכתוב כדעתו וגם לא רצה לפנות זמנו
 הקדוש לזה) והיה אז בדיוחא דעתיה ושמח בשמחת תוהק וקרא למחוי' הגאון הרב
 דסערהייא ולבנו הגדול הרב מודר"ל וציוה לסגור חדרו והחלונות סגרו ביום והדליקו
 נרות הרבה וכאשר סיים פירושו נשא עיניו למרום בדביקות עצומה בברכה והוראה
 לשמו הגדול ית"ש שזיכהו להשגת אור כל התורה בפנימיותיה וחיצוניותיה וכה אמר

המתים ובפרט מאשר מהו מקורו שידענו ודברנו עמהם (הרד"ל) : (צח) ע' משלי כסירותו כספו ק) י"מ
 כ"ג) כחז כן כסירותו (הר"ה הלוי) : (צט) בהקדמה לחזונו עם זימורו : ק) בהק' לקחת השולחן הר"ל :
 הקדמה

עליות אליהו

כל החכמות נצרכות לתורתנו הק' וכלולים בה וירע כולם לתכליתם והזכירם חכמת אלעזר א משולשים והגדסה וחכמת מוזיקא שבחה הרבה (עי' לעיל מן אות כ"ד עד ל"ו) ואמר כי ירע כל הנביאים וכתובים ומשניות וכל תורה שבע"פ היאך גנוזים בתורה שבכתב ולא נשאר לו שום ספק באיזה הלכה וסוגיא בכל התורה לעת זקנותו וירע כל התורה שבע"פ וכל הפוסקים עד האחרונים שעל השו"ע ובררם והגיה אורות מאופל השיבושים ועשאן כסולת נקיה מהפסולת ובנסתרות כל אשר בידענו זוה"ק ות"ו וכתבי האר"י ז"ל והפדס גמרם וירעם לתכליתם בנקיון מן פסולת השיבושים רבים שעלו בהם קמשונים והגיהם בראיות ברורות כשמש רק שני דברים חמורים בס"ת היו מוקשים אצלו ואמר לפניו איה מקומם ואלו היה יודע מי שירעם היה הולך בהגליו אליו ובה סיים אמריו הנעימים כי ידוע שיש הר"ך בו' ע"ש [סיפר זקן אחד מורה הוראה בעיר לעסלוי ששימש את רבינו הק' בימי קדם וראה שבא גאון אחד מטרחקים לקבל דברי אלהים חיים מרבינו ושאל לרבינו שם של רבינו היכן הוא מרומז בתורה והשיבו יוצא מפסוק אבן שלמה וצדק אב"ן שלמה הוא אליהו בן שלמה] ולא גילה זה לשום אדם וגם לא כתב בספר והגאון הסערהיאי הנזכר בכה לפניו שיניח רושם כתוב בכתב כדי שישאר בעולם ולא אבה ואמר שזה אצלו גנוז על דרשה ראשונה לעלמא דאתי והזהיר לבל יגלו כל זה אך אחרי עלייתו למרום גילה זאת תלמידו הרב הנז' למען יהיה לזכרון וירעו דורות הבאים גדולת תורתו והסידרתו קא) עוד דברים רבים אשר יצאו מפיו ולא רצה לגלותם לשום אדם כמו סוד מאמר האגדה דסוכה (מ"ח) א"ל ששון לשמחה בו' אשר אמר שידע לתכליתו ואמר אלו לא נברא רק להשגת דבר זה כדאי הוא לו וכדומה מאמרים נפלאים קב) :

קב) הוא הקים עולה של תורה עשה להאזנים ולא הניח דבר קטן וגדול היות דאביי ורבא ומ"מ את הכל ראה באספקלריא המאירה לא כבקי רק הכל שמורים וערוכים לפניו להשיב לבל שואל תוך כדי דיבור אמנם הסידרתו ופרישותו היא עלתה על כולנה ממש :

קד) ומנדעת זאת ונתפרסם שלמות ענות אדונינו ומוסרו הטוב אשר לא שלח ידו להגיה בגולה ובנסתר עד אשר סבב כמה מאות ראיות בלבבו והקיף כל המקומות הקשות בבבלי וירושלמי ובהג"ה א' כל יקר ראתה עינו כולם נעשים מישרים למבין עין לא ראתה זולתו בדורנו וכמ"ש עירובין (י"ג) מ"מ זכו ב"ה בו' את אלה ראתה עינינו במדת ענותנותו מכל אפסי ארץ באו לשמוע חכמתו איש איש ממלאכתו השתדל לעשות מטעמים כאשר אהב ורוח מבינתו היה משביל הדברים בפתח דבריו קה) וירע היטב סתירות כי רבו זאת השיב אל לבו שלא יתכבד בקלון חבירו והשביח שאון גלי התפעלות קו) פעמים רבות הודה למי שאמרו והיה שונה

קא) הקדמה לזנות ע"ג : קב) ע' מעלות הסולם (הערה ח') : קג) הק' תנועות אמרים לשנות אל"י : קד) הק' לזניו על יור"ד : קה) ע' לעיל אות ע"ז ז"ל :
 קו) וסיפר לי ידיד"י הרב הגאון דק' קידאן ל"י אשר הגאון צעודו בקידאן * הלך פ"א עם הסרים למש"עתו כרחובות קידאן בעש"ק וראה את העירוב ולא הוטב צעיו ע"פ דין וכאשר ראו זה גאון ההכועשו אהו קפץ אחד מהם וקבע את העירוב וכאשר נשמע זאת להאב"ד דשם שלח ביום השבת ולקחו את הספר מורה אשר היה צבית מדרשו של הגאון בשם * לבל יקה עטרה לעתמו לעשות מנין והוא לא התפעל מאומה ולא דיבר מעוב ועד רע והלך תיכף הוא ולא התפללו

לתלמידיו בשמו (קו) :

קח) הלא זה חלק אלוה ממעל בחלקו מכל עמלו וזו שכרו שזוכה לדברים הרבה אשרי הדור שראו שכל המעלות שנמנו שם נתקיים ברבינו נ"ע וכל סוד קדושות שמונה שמונה התנא רפב"י הוה ביה ברבינו נ"ע וכל המרות שנשתברו התנאים והאמוראים ימשוך גם הוא במדותיו וכל המעלות שהתורה ניקנית בהם והמדות שמנו חכמים כולם נתקיימו בו כי מלבו לא עשה גדולה או קטנה ב"א ע"פ חכמי התלמוד שנשתלשלה קבלתם עד משה מפי הגבורה והם הביאורו ליהי רוח דקודש קט) :

התפללו אחרו ובאו להפסל בנים המדרש הגדול של העיר ולא הרגישו בו מאומה • כאלו אינו נוגע אליו הדבר מאומה וכאשר ראו תרומות מדומיו התנחמו ושלחו לו ביום ח' לחזרה לא הס"ח והרשה לעשות מנין לעצמו כמקדם • (הר"ה הלוי) :

קי) סיפר לי מו"ר הגאון מוהר"א ז"ל האב"ד בק"ק קאליש • כי שמע מח"ן הגאון מוהר"ח ז"ל • אשר שארי גד"ו הגאון מ' מנחם אליעזר בן בעל עטרת ראש כלפי השליש ספרו על מס' קנים הנקרא בשם יעיר קינו והיה אז עוד זעיר לימים • בא עם הספר לפני הגאון החסיד נ"ע לווינא • לשם עינו עליו • וזוהו עליו הגאון שיניח הספר בידו עד עבוד הלילה ובענות נדקה הגאון ובאמתו כאשר ראה כי הולך הוא למישרים בציבור מס' חמורה כזאת אשר נלחו בה כל המבארים למנוח הפחה למד הגאון בספרו כל הלילה • (ילמדו עניי דרכו) • ולמחר בבוקר השכס • בא הגאון ח"ו מוהר"ח ז"ל • אל בית תלמודו של הגאון נ"ע • ויאמר לו הגאון הנה הביא לפני אבך ח' בן הגאון עטרת ראש ספר על קנים נפלא מאוד אשר משמיה קח זכר ליה לחבר חיבור על מס' • ולפיין בה לאמיתה אשר כל הראשונים לא מצאו דרכה • וימהר ח"ו הגאון מוהר"ח ויספר זאת להמחבר • והוא שמח ופזב לב כנס אל הגאון בחשבו כי הוד והדר יעטרהו הגאון נ"ע • וידבר אחר טובה ע"ד החיבור • אך כאשר בא לפני הגאון הוסיף לו חיבורו ולא דיבר אחר מאומה מזה • (אולי חשש לכל יכנס להמחבר מחשבות גאות ע"י החיבור) • וכדברים האלה כתב לי מו"ר הגאון מוהר"ח ז"ל בתוך מכתב הסכמתו אשר שלח לי (ע"ד הדפסת הספר הגל" • עם הסוסוף קצת משלי) • בשנה אשר אהב סלה ח' הקדוש וידעתי אשר כבוד הגאון האלהי חנא דלורייתא רשכנה"ג מ' אליהו מווינא זוק"ל • חיבב אחרו ולא חורחו למאוד ואמר עם הספר הזה אשר משמיה זכר ליה לחבר חיבור נחמד כזה על מס' קנים אשר לא נשמע כזאת עכל"ה • וזה אשר כתב לי ידידי ע"ב הרב המוס"ג מוהר"י קאסיל מוואשלישחק לפני הרב הגדול ר' אברהם בנהאון החסיד • חידוש ורמז נכון בשם הגאון מ' מנחם אליעזר ז"ל • על שיעור ששים שקבעו להפריש ציבורים וע' מס' צבורים פ"ב משנה ג' חו"ט ד"ה ויש בו' • וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מהל' צבורים • דמדבריהם נר"ך להפריש ח' מס' וכו' • ומסיים החו"ט אבל צבורים אין להם שיעור דרך אסמכתא ע"ש • וא' הג' מוהרמ"א הג"ל סמך לזה • ממ"ש צבורה צבהאח צבורים • ושמה צמנא ולקח הכהן הפנא וגו' • ע' במס' כלים (פ"ב מ"ג צרע"ב פס) שפני מחזיק חיי סאה • (הגם שבמשנה כתוב פני צי"ד ולא צאל"ף כמו כחורה • היינו הק' אלא שלשון חכמים לעצמם כו') • והנה בכתובות (ק"א:) דרשו ע"ס ולשקקה בני אחרוני • מלמד שכל חילין סרק בא"י עשון משא ג' אחרונה וידוע שמשא החומר או האהון ס"ו סאין (צבא מיעא פ') עולה משוי צ' אחרונה שלשים סאה • הרי חיי סאה הוא חלק ששים וזה רמזה חוה"ק • שהשיעור היותר קטן המחויב בצבורים היינו הקונה חילין ח' וקרקעו חייב צבורים (צבורים ס"א משנה י"א) • ואפי' מחילין סרק נר"ך עכ"פ להביא פנא צבורים שהוא ח' מששים וכנ"ל וכשמעו זאת הר"ה ר"א בנהאון • ח' כי אין זה מתורחו של ר' מנחם אליעזר הג"ל • כ"א מתורחו אצו הגאון • כי כן נמצא כתוב בעצם כ"ק בכתביו • והשיב לו מוהר"ק הג"ל • יחי ספר וגמיו ויביא הבי"ק • והנה כן נמצא כדבריו אך על הגליון היה רשום ר"ח "בהע"ר" והוא ר"ח "בן המחבר" עטרת ראש וכחזר זאת הגאון לזכרון לעצמו • דבר ששמע מפי זעיר לימים • לפי גודל הענוה • וע' עליות קיר (אות ל"ב) (הר"ה הלוי) : קח) הא' לסדר"ג מהגמורה"ח נ"ע :

קפ) סיפר לי הרב רא"ד שפרשקין ז"ל וכן נכדי הרב"ג המנוח מ' ליב צ"ר בער ז"ל • שפ"א החשנה הגאון

עלויות אליהו

הודו על ארץ ושמים אליהו בארבע פינות העולם נורע בשמו ובמעשיו קי) ומקומו מוזכר לו לזכר עולם ומשמיא זכו ליה בחלקו אשר קראוהו ונודע לכל בני הגולה בשם הגאון כהם קיא) אשר מורה על הפלגת תורתו וגדול מכל בני

הגאון העניה צכורים צערב פסה * (ובכל ערב פסה היה מהדר אחר כעודת מנזה * ולא היה מחשנה) * ולעת ערב שלח לקרוא להרה"ג ר' ליב צער ז"ל * ויאמר לו ממני יש לך שמורה * ויאמר לו שם האיש ר"ל צערלב * ויאמר לו הגאון השמורה שלך הוא חמץ גמור ויבהל הרב ר' ליב הנ"ל וינא להחדר אשר שמה ישבו בני הגאון ותלמידיו ויספר להם בהמהון כל הדבר * וכשמוע הגאון כי עוד מהמהמה הוא * וינא הגאון מהר ויאמר לו * לא יראה ולא ימנא * ויכץ הרב ר"ל הנ"ל עד מהרה לביהו * ולא השיג עגלות בהפזו * להוביל את הכל לנהר ויקחו עגלות יד ויטעינו האנשים כל המנות וכל אשר הבינו על פסה אשר היה הערובות המנות בהם וישליכו את הכל לנהר וייליע ועד היום לא נודע הטעם ולא הרהיב איש לשלול ממנו והגאון שלח להרב הנ"ל על ההג שלשים מנות משלו וכאשר שלחתי את פי ידידי הרה"ג המפורסם בישראל מ' יחזקאל לנדא נ"י * מ"ץ דפ"ק ווילנא (ואשר הוא היה עוד מכיר את הגאון וסיפר לי דרך כלל גדולת חסדו ופרישותו וגדלו צהורה רב ונורא על כל סביביו) * והוא חתן הרב ר' ליב הנ"ל ויאמר לי כי גם הוא יודע מזה אך לדעתו אולי היה טעם פשוט ע"פ הדינים אשר התמיר הגאון צענינים אלו ולא היה דעתו נוטה להקל וע' לקמן (אות קי"ז) * (הרה"ה הלוי) :

קי) וזה אשר העריך הגרי"ץ מעקלענבורג אב"ד מקאייגנצבערג נ"י ועמ"ש במכתבו להג' מוהרי"ה הלוי נ"י הנדפס צראש הספר ע"פ זה שמו וגו' * והנה כנגד שם הוי"ה ושם אהיה האמור שם * כתוב זה שמי וזה זכרי כי שם הוא שם התואר (איינגענישאפטסנאמען) וזכר הוא שם העצם (וועזענאמען) וזה שמי מוסב ע"ש אהיה שהוא כדמות תוארו (כמ"ש במכתבו הנ"ל) וזכרי מוסב ע"ש הוי"ה צ"ה * וזה יבואר מ"ש (משלי י') זכר זדיק לצרכה ושם רשעים ירקב * והנה היטיב אשר דיבר ידידי הרה"ג מוהרי"ה הלוי נ"י * (ע"ל ע"יה השער הערה א') לצאר הטעם מ"ש אלל זדיק בלשון יחיד * ואלל הרשע היה לומר ושם רשע ירקב ג"כ בלשון יחיד * ואמר בלשון רבים רשעים להורות כי לרעה מילפי ילפי מהדדי * ולטובה כל אחד לעצמו ורמז זה בלשון חז"ל יומא (לה) : זדיק מעצמו ורשע מחבירו שגאמר זכר זדיק וגו' אך לצאר עוד ההבדל מ"ש גבי זדיק זכר וגבי רשע אומר שם ולא זכר נראה עפמ"ש לעיל כי שם הוא שם התואר והנה המפורסם לרשע אף כשזכירים שם שלו והוא התואר כמ"ש והיינו להללו צשצחים המעטים אשר לו המעט הזה יבטל ברוב רשעותיו * וכאלו אינם נחשבים * וגם שם הטוב שלו נרקב וצו וקלון ימנא כי רוב עוונותיו מכריעים לקץ חוב * [ע' שערי השו"ע לרבינו יונה (סי' קפ"ע) כמ"ש ושם רשעים ירקב * ויאמר (ישעי' ג"ז) אני אגיד דקדקך ואת מעשיך ולא יועילוך פירש לא יועילוך מעשיך הטובים להציל מרעתך * בקומי למשפט צערכי לעומתם רב פשעיך ונועשה העוועיך כי דברי עוונותיך גברו מהם כו' * ע"ש ומכוון להג"ל * (הרה"ה הלוי)] * אלל גבי זדיק הוא להיפך כי המפורסם לזדיק בכל דרכיו אף כאשר אין מזכירים שמו היינו התוארים שלו אשר ע"י הוא מהולל ומבורך צפי כל כ"א גם זכר זדיק * וזכר היינו שמו העצמי * אך כשזכירים נשגב שמו לבדו אף באין אומר מתוארו וממעשו וזכרו הוא לצרכה :

בבל הדברים האלה נראה מה נורא זכר הגאון נ"ע בהעלות אף על שפתיו זכר אליהו מוויילנא * אף אם לא נהללו ברוב מהללו הנה לבצנו ירחם צרכות ותהלות לשמו הגדול והקדוש * ואף כאשר נעלה על ספר תוארו הגאון ההסיד ומעשיו אשר באמת לא יכילם ספר כי עצמו מספר ובשמו נקראהו * הלא ימלא פינו רב צרכות לראש משביר זה * ובלב רגש נתחזק לנעוד אחריו אורח זדיקים כאור נוגה הולך ונכון * (הרה"ג מוהרי"ץ מק"ב האב"ד בקאייגנצבערג) :

קיא) בתשובי בשורש גאון כ' * המהתי איך נעשה מן גאון שם תואר כו' * וכן קנה החכמים שהיו אחרי אמוראים נקראו גאונים כגון רב שרידה גאון ר"ם גאון ושמתתי שנקראו כן בעבור שהיו בקיאים בכל התלמוד שהם ששים מם' גאון בגי' ששים ע"כ ורחייתי בהקדמה לאבות ע"כ מהלמודו הרב שכהן שם * ששמע מפי רבינו הגאון נ"ע זה הטעם * למה שקראו לכל ראשי הדור שאחר זמן התלמוד בשם גאון עפ"י מ"ש במדרש שה"ש ששים המה וכו' * אלו ששים מס'

דרור קיב) וקצתם קראוהו בשם חסיד קיב) ע"ש שזכה לחסירות ופרישות ונקיות וטהרה גדולי המחברים שאבו מימיו וגם ספריו וחידושי קראום בשם ביאורי הגר"א • חירושי הגר"א :

קיד) ולהשלים את בני דורו יסד בית מלא תורה להיות אנשים תמיד עומדים על משמרתם סביב לשולחן ה' דשנים ורעננים ממקרא משנה וגמרא והוא היה יושב עמם בראש לעתים קבועים וסדר לפנייהם מעשה השולחן לכל מעשה עבודתו • איך במעט שנים ישיגו לדעת כל התלמוד ערוך בפייהם וידעו מקור הדינים

מס' ע"ם ולא שמע השומע שא' בשם החשבי והביא המדרש לסמך על ששים מס' • וע' בשאלחות דר"א גאון מ"ש הגאון מ' ישעי' ברלין בהק' לשאלות שלום (המוציא לאור) : קיב) וע' בראש מעלות הסולם כי היה הדור ההוא וביחוד בעירו ווילנא דור דעה להפליא מאוד וגדולי העדה וגדולי חורה אשר היו בוויילנא בחיי הגאון כ"ע המה אלה בילדותו היה הגאון מפורסם מ' העשיל בהגאון מ' שאול ז"ל האב"ד דק' ווילנא ונפטר כ"ז אלול שנת תקפ"ט • ובשוב הגאון מנחותו לוויילנא היה האב"ד הגאון מ' אביגדור ז"ל ונפטר ע"ו אדר בשנת תקנ"א • והגאון המפורסם מ' ליב ז"ל • בעל המחבר ספר מעון אריות על מס' סופרים • היה למורה נדק בוויילנא • ונפטר ע"ו אייר שנת תקכ"א • והגאון הנפלא מ' אליעזר אב"ד דקראו היה בוויילנא דירתו והיה לרב ומורה להגאון מ' שמואל בהגאון מ' אביגדור האב"ד הנ"ל • [ועל מצבת קבורתו בב"ע בוויילנא • נחקק פה לפון כ"ו הגאון המפורסם חריף ובקי בכל חדרי התורה וספרא סיפרי חוספתא ופילוסופיא ושבע חכמות בגולה ורזין • כ"י ע"ה • פ"ה מ' אליעזר ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק קראו • וי"ג בקדושתו בסיום משנהו • ח' מנחה אב שנת תקפ"ט] • ותלמידו הגאון מ' שמואל האב"ד דווילנא • נפטר כ"א טבת שנת תקנ"א והרב הגאון מ' שמעון המ"ץ דפה נפטר ו' טבת שנת תקל"ז והגאון מ' בער ז"ל בעל המחבר ס' רביד הזהב נפטר כ"א תשרי תקס"ד • הגאון החריף מ' דוד שמואל פייגעש ז"ל (הנזכר להלה בס' הילל בן שחר) • הגאון החריף מ' ליב רומשיסקער • הגאון מ' חיים הנקרא פאקראיער רב (ונסע לאה"ק) • הגאון מ' שאול שיסקעס בעל המחבר ס' שביב הישר נפטר ז' ניסן שנת תקל"א הגאון מ' דוב בער אחיו של הגאון כ"ע נפטר יוס"ע אלול תקס"ז ומחה' הרב המאוה"ג מ' נח מידעס ז"ל בעה"מ ס' פרפרות לחכמה ונפלאות חדשות נפטר ג' טבת תקנ"ח לבד תלמידי הגאון • אשר היו דירתם בוויילנא • כמו הגאון הנורא מ' זלמן מוולאזין נפטר בוויילנא ע' אדר תקמ"ח הרב המאוה"ג מ' משה שלמה ז"ל מ"מ ומ"ץ דווילנא ולפניו היה למ"מ הרב המאוה"ג המקובל המפורסם מ' חיים (גם הוא תלמיד הגאון ע' הערה י"ג בעליות אל"י) נפטר כ"ז טבת שנת תקנ"ה הרב המאוה"ג מ' סעדי' ז"ל לבד תלמידיו הגאונים המפורסמים מעירות אחרות אשר נאספו לוויילנא וקבעו למודם בבית רבם הגאון כ"ע ובניו הרבנים הגדולים ז"ל ולבד מורי נדק דווילנא וד"ץ בימים ההם גדולי חורה וראשי עם וכן הגבירים הגדולים בחורה הנודעים ובאחרית ימיו גם הגאון מ' שאול קאליניעליבגין הסמוסף לפעמים בביתו וקבע דירתו בוויילנא • וכן הגאון מ' מאיר שיסקעס ז"ל והיה העיר כלילה יופי משוש לכל דור ודור וכולם כפו כאגמון ראש נגד גאון הגאונים האמתי חסיד יס"ע :

קיב) ע' מעשה רב בהקדמה דודי הרה"ג החו"ב שב וישיש מ' דוב בער כ"ע מ"ץ מוויילנא בהביעו דרך ותהלוכות רבינו כ"ע וז"ש עם עקב עטיה וקדושה וי"א החוסף עליו כל הימים נספו ירעה לו • אם שמעה אזנו ותבן לה שקוראים אותו חסיד באמרו : גדר שם חסיד אינו אלא על מי שמתחסד עם קונו ונכנס לפנים משה"ד המופל עט"ו חז"ל אבל מי שאינו זו מכל המבואר בחלמוד ובד' חלקי השו"ע לא יאות לו שם חסיד אלא ישראל כשר והמתחשב בכ"ז לא ילא ידי חובת ישראל כמה נעים הדברים יוצאים מפי עושיהם בשקידה וזריזות נפלא להקים את כל מעשה הפרטים ע"ד היושר נכונה וקרובה אל נקודת האמת המהברר ע"ס חז"ל אשרי הדור רחמה כל אלה • איש אסף בחפניו כל חלקי התורה והחכמה המסורים לנו מחז"ל • לא היות דבר אשר נצח אדם להשיגו אשר לא הגיריהו בחרמו ושם בנקלונו וחרות על לוח לבו (המוציא לאור) : קיד) בהק' לשו"ע א"ח עם ביאורו :

עליות אליהו

והתורות על ארבע טורים בתכלית השלימות והזהיר שלא לעסוק בפלפול הרבה ולפעמים שהוא לקנתור ה"ו והוא הריסה גדולה אל רצונו ית"ש כי בו תרבה הפשע. ותגדל העון ויפסד החבור הנעים ויגורש האמת מעדת ה' והפלפול טוב לכוון אל ההלכה וקימו וקבלו עליהם ולמדו בחיים חיותו שמונה עשרה שנה והוא היה נהנה מנ"ר שנעשה רצונו הטוב והמה בהשקפתם בזיו תורתו ערב ובוקר זכו אל התענוג הנפלא תענוג וזיו שאין לשערו :

בהגיעו לימי שנותיו שבעים ואחד וזה היה בשנת תקנ"א חולשת הזקנה כבדה עליו וכחו הולך ונשחת ותש בה הגופניות ויחלה לא דרש רבינו אז ברופאים ולא שת לבו אל חמודי תבל להשתעשע בעניניהם להשקות רעיונו מרגשת חליו כי כחות נפשו לא פגו טעמים וריחם לא נמר כישתוקקים להשתעשע רק באהבת ה' ותורתו הנטועה בלבו מנעוריו ושיחר את פני הרב המ"מ כק' דובנא ע"פ מכתבו כ"י ממש קטו) לבקשו שיבוא אליו להיות לו למשיב נפש בטשלו הנעימים המעטח אלהים ואנשים קטו) .
(וע' בעליות קיר אום לצ' :

קטו) מכתבו נדפסו בהגדה ש"פ ע"פ זרע גד מאחמו"ר הרב הג' המנוח ז"ל . ופי' המ"מ דק' דובנא אחר הק' שלי (המוציא לאור) :

קטו) שאול שאל הגאון נ"ע את הרב המ"מ מדובנא ז"ל המפורסם במשלו הנפלאים אשר יגיד לו חיככה ישכיל כ"כ מהר לפתוח במשל פיו ולבאר אח"כ בזה מקראי קודש מהאיתנים להמשל בהשל וטוב פעם והרב המ"מ מדובנא ככע השיב לו הנה אני הגיד להדוני משל על משל אחד משרי העם כאשר חשקה נפשו . ללמד ידו להיות מורה בקשה לקלוע אל המערה אל המרכז מהעגולה ולא יחטיא שם לעיר החכמה והמדע פניו והנה כרוז עמלו שמה ע"ז ובפי רוב השיב אשר החממה הנה השכיל להצליח לירות כל פעם כמעט סמוך למרכז . אך אל המרכז ממש אל הנקודה האמיתית הלא ח"א למצא בידי אדם וכנסוע לביתה שמה וטוב לב כי לא רבים יחמנו להשכיל את ידיהם ללמד למלחמה לקלוע אל המערה כמוהו והנה עבר דרך כפר קטן . ויביט והנה מערות כוננו שמה ומקום החן אשר עבר הוא המרכז האמיתי בכל המערות ויהפלא האיש מאוד ויאמר הנמצא בזה איש דגול מרובה בהכפר אשר גם בעיר הגדולה והחכמה לא נשמע כזאת לקלוע כל פעם אל המערה ולא לחטיא את המרכז אחד לא נעדר הקר הפש אחרי האיש ויראהו לו איש כפרי . גם השכל ולפעלו אין ידים ויהפאר ויאמר כזאת עשיתי אני וידי עשו כל אלה והרחק כמעטוי קשת אנכי מורה ולא חטאת המערה ויהבהל האיש ויאמר לו למדני וחכמי הפעם ויורהו ויאמר לו לראשונה הנה אנכי מורה בקשת ומקום שיפול החן . שם יהיה המערה והמרכז כי אחר קן אנכי מתאר סביבו במחוגה עיגול אשר יהיה הנקודה אשר יריתי למרכז וימלא האיש פיו שחוק קן אנכי קן חדוני לראשונה הנני מורה ומבאר פסוק ואח"ז הנני מתאר במחוגה המשל סביבו והמ"מ מדובנא היה יקר מאוד בעיני הגאון ושמע ממנו חי' הורה וע' בספרו אוהל יעקב על שמות (יהרו ג' ע"א) מביא מה שאמר לו הגאון ז"ל ביאור נחמד על פסוק ישעיה (ל"ב ו) כי לא בחפזון הגאו ובמוסה וגו' ושם הבדל בין חפזון למנוסה ע"ש ודפח"ח וכן הרב הג' המפורסם מ"מ מסבאנים בעהמ"ח אפיקי יהודה איי היס וכו' בקרה ג"כ ויהא לוויילנא ויעמוד לפני הגאון . והגאון למד אז צירמיה (י"ד ע') המקרא למה חתיה כאיש נדהם כגבור לא יוכל להושיע וישאלהו הגאון מהו שורש נדהם . כי המבצרים לא בצרו כ"א לפי עינו וישב לו הרב המ"מ דסבאנים כי הנה לעת יפלו העם צנופלים במלחמה יהפן ע"פ שני דרכים . או כי השוגא חזק ואמיץ כח כי רב מאוד מחנהו . אשר גם הגבור לא יוכל לעמוד נדהם או כי ישחידו את שר הצבא ובכסף ימכור את חילו . אף כי רב חילו ועשום עושי דברו יותר מאשר עם השני אך ינהיגם ללמות ולא סדרים ע"כ לא יעשו ידיהם חושיה קן יאמר הנביא ע"ד מלנצה כי נדהם מלשון נדה כמ"ש (יחזקאל ע"ז) לכל זונות יהנו נדם והוא מנחה ומנחה חז"ש למה חתיה כאיש נדהם (וויא איין בעשאנקענער) או כגבור לא יוכל להושיע וכ"ל וע' הדבר הזה נשא חן בעיני הגאון ויכבדהו :

עליות אליהו

בשנת תקנ"ו חלה שנית מחלה עצומה ואנושה. [ורבינו כמנהגו לבלי דרוש אך ברופאים לקחת מהם מזור ותרופה] קרא שנית להרב המ"ט המפורסם מדובנא באגרתו וכתב אליו אמרי נועם בצח שפתים ומתק לשונו בזה"ל אספרה נא לידידי כעל גמולות שנמלני ה' ברב טובו הלץ נפשי מתחלואות קשות הפליא לעשות עמדי יבוא ידידי לביתי ואל יאתרו פעמיו להשיב רוחי ולהשתעשע אתי וכו' וירפא ה' אותו. ושב לאיתנו :

בשנת תקנ"ח ערב יוה"כ לעת ערב קרא לבניו ויאמר האספו אלי ואברך אתכם ויאספו אליו בניו בנותיו ונכדיו וישלח ידו וישא על ראש בנו הרב הגדול החכם ר' אברהם ויברך אותו וישא קולו ויבך כל העומדים שמה נשתוממו אחותם רעדה הלא דבר הוא אמרו מעורו לא נהג מנהג זה ולא דהיבו נפשם לשאלו טורת יוה"כ והנה הוא חולה אנושה מחלתו בכל יום גבר המחלה וגם שמחת תג' הסוכות נהפך לתונה וערבה כל שמחה ביום ב' ג' דחווה"מ סוכות והוא תש כח עד מאוד ורבינו עם תולשת גופו התגבר בתשוקה והוסיף אומץ לקיים מצות לולב ואתרוג בעתם בשמחה עצומה שמחת הנפש כמנהגו המה עודנה בכפו אחוים קיז) ויאסף רגליו ויוגע וימת בשיבה טובה.

וכן הרב המ"מ משאלאנק בעה"מ גבעת פנחס וכו' . היה מהמשמשים לפני הגאון (ע' מעלות הסולם הערה י"ב) . וע' בהקדמה לספרו מדרש חכמים פי' על חכמים כהב וגם זאת עמדה לי . זכות שמשפתי את הגאון למימינו בלתי קדישא אשר כל ההרץ האירה מכבודו הוא ניהו מרנא ורננא כ"י ע"ה פ"ה מ' אלי' ז"ל מוויילנא ומשל לנכנס לחנוכה של בוסס שעכ"פ נקלט הריח וצחנותו נכנסתי וריחו הפוז קלטתי כו' עכ"ל והפסאך בספרו ראש הגבעה בהקדמה וז"ל גם קיבל הרב הגאון הגדול המפורסם בישראל את הסידור שלי בספ"י ובהשוואתו הן על פי' אמת ויציב עיני ראו ושמוחו עכ"ל . וכ"כ בהק' לס' מדרש חכמים פי' על חכמים וז"ל גם קיבל ממני הגאון שני ספרים אשר הדפסתי צמיו בחיבה גדולה והאבה עזה . וישרו בעיניו כו' ע"ש ולשמח לבו במתק שפתיו בעת אשר חלה הגאון . פ"ה אמת להגאון ג"ע לפני כל החלמידים אשר עמדו לפניו מי ימן ויברכני ה' עם היצ"ר שלכם . וישמור כל איש מהיצ"ע אשר לי ויחבובו החלמידים עליו . ויאמר להם הרב המ"מ מה תחוו צי הלא חשבינו גמ' ויכל היצ"ר להסית את הגאון כ"ה לאמר לו כל הרגעים הקדשם קודש לה' . ולא הפנו אף רגע מדיניות הבורא אבל הלא גם החורה ציונה והשמרתם מאוד לנפשתיכם הלא הפנו אף רגע להנפש וכעבוד הארבע חסובו לעבודתכם לחורה ועבודה ומה יאמר היצ"ע שלי אלי הקך כל היום הולך בעל ולנכך מלא מעיני הבלי עוה"ו הלא רגע חסוב לתוכחתי לקחה עכ"פ ספר צידך רגעים אחדים הגה היצ"ר: של הגאון אומר לו ללמוד כל היום ולהנפש אף רגע והיצ"ע שלי אומר לי ללמוד אף רגע ויאמר הגאון בשמעו זאת ויאמר הרהמן יגיל כל איש מהיצ"ר שלי מה חוכלו אחס לדעת: כן הרב האסורסם כו' ר' פייוויל ז"ל מ"מ דוויילנא בעל המחבר חולדות אדם הביא בספרו שם כי זכה - חמשה - פעמים להיות לו פתחון פה לפני הגאון ובכל פעם ישב עמו בבית מדרשו הטהור משך שעה לפעך וגם דיבר טוב לשמו על ספרו מוסר השכל ודיבר עמו דברים גד"ה אשר זורו צמור השכל וחובשו בהתעורר האמת-ש"ס . (הר"ה הלוי) :

קיז) סיפר לי הרה"ג מ' דוב בער-המ"ץ ג"ע אשר הוא החפלא בבהמ"ד של הגאון צמיו: ובעתה האחרונה ראה אורו ביוה"כ כי רפה כחו מאוד ולא עלה כח להחפלא בצבור ויחפלא במדניו לבדו . (אך לעת השמ"ע וקריאת החורה נכנס להבהמ"ד) אשר שם למד כל ימי האצוץ צמ"ה השנים אך בש"ק היה בא לביתו ומקום אשר עהה עומד הביתה בבהמ"ד שלו שמה עמדה-או חתנו-של הגאון ג"ע וכל ימי הסוכות היה דרכו לאחוז הלולב והאחרונ צידו . כל היום כמנהג אבתי יהאליס כמנהגו בסוכה (מב') וגם בחליו אשר נפטר בו 'אחוז הלולב והאחרונ צידו ולא הרסם כל היום וצדיק אחד (לדורו אחד) ונדקחו עמו עד אשר גוע וככה נר אלהים וסיפר לי ידידי הרב ר' גרשון אהמערדס ג"י . אשר הגיד לו הגביר הנדיב ר' שמואל יודעם ז"ל . כי הוא היה שליח לבשר להגאון שיביאו לו אחרונ מהודר מפרייסן והוא הלך בשמחה בחשבו כי הגאון יברכהו בגלל הצמורה הזאת ויהי כצולו ויאמר

עליות אליהו

בן שבעים ושמונה שנאו וכל העומדים עליו בראותם כי נצרו אראלים את מצוקים נפל עטרת ראשם ויתנו קול בבכי שמהת החג נהפך לאבל ובבל רחובות ויילנא נשמע אך נהי קיח) וכל הנמצאים בעיר מנער ועד זקן קיט) יצאו ללותו ובכל מקום אשר הגיע קול השמועה לא טובה אשר כבה אור עינים אבל וכספד גדול ליהודים גאוני עולם בבל עיר ועיר קמו עמדו לספרו ולספר הדורו * קב) ויקראו לבבי ולכספד ולאבל כבד :

ויאמר זאת להגאון כי יבירו לו אחרונ ויהי כהזכירו האחרונ הסיו הגאון פניו אל הקיר ויבך בני רב וישחוממו מאוד כל הנצבים עליו והגביר מוהר"ם הל"ל * שב הפיו ראש ומלא יגון ולא ידעו מה זה עד אשר כהגיע חג הסוכות וזה האחרונ היה אשר הביאו לו אחו גם כרגע האחרונה אשר סגר יומו אז ידעו כל העם כי לבו הגיד לו אז כי עם האחרונ הזה ימות * והאחרונ יהיה לו המנוחה האחרונה בעוה"ז לכן נפשו ירעה לו ולא יכול אז להתאפק ויבך לכל הנצבים עליו (הר"ה הלוי) ואני שמעתי שאלח צניעותו והמר בצביונה כמה קשה להפדד מעולם המעשה הזה אשר ע"י מנוח קלה כיו"ב של צניות אדם ישר יהיה פניו שכינה ויאפוא מכל למנוח זהה בעולם הנשמות חף אם יתנו כל כחותיו עזרו (הגרד"ל) :

קיח) וע' מ"ש הרב ר"א דלונג ז"ל ביה"ח הכותב אדם בשער השמחה (כלל קמ"א סו' י"ה) לענין ג"כ בשו"ע חכם ואלוף וגאון מוכיחין אותו לבהמ"ד וינחיתו המטה במקום שהיה דורש וסופדן אותו שם סו' * ורע עלי הנושטה מפני כר"י בעשי כן לאדונינו מרנא ויבנא רשעיה"ג מתותנו ב' אלינו חסיד שהיה יודע ומפוקט לכל העוה"ס לגאון והביד ויחיד בדורו מננו למדו לגסות כן גם למי שרופן לכבדו ועליהם נאמר ותבואו ותשמאו את מקדשי כו' וראוי לבעל זה שלא להגניס שום מה בבהמ"ד * וצבהמ"ד עכ"ל * (הר"ה הלוי) :

קיט) סיפר לי הרה"ג מוהר"ד צער המ"ן הל"ל * אשר היה אז בעת פעירתו אשר נפער צבוק ובכל חוצות נשמע חך צבי ונהי וזעקה שבר אשר חין לשעה ויאלו כל העיר אז שדה הקברים ללוהו עד אשר אמרו כי גם לעת המנוחה לא נמלא חף צבהמ"ד הגדולה אשר בוויילנא מינין עשרה להתפלל שמה מנחה צניבור והיה העיר לחדת אלהים :

והנה ראיתי אני צבי"ק מרוב החסיד לדיק יס"ע מ' זוסקינד ז"ל צבהמ"ס' יסוד ושורש העבודה בהנוואה אחרונה (שכתב אחר הצוואה הנדפסה) על אודות קבורתו ועם הערה תלמידו הרב הג' ר' העשיל ריינעס ז"ל מהוראדנא כהן שם ע"ד אשר נזה הרב החסיד מו" * זוסקינד ז"ל * שיקברו אותו עם עליית מלוין כהלכתו ולא כחבר נהגו לפסול ח' מהצניות * והנה כחבר נפטר שאלו זה את הרב הג' מ' דניאל ז"ל צבהמ"ס' חמודי דיאל מ"ן בהוראדנא הם יקיימו צוהתו בואת * והשיב כי לאחר לא היה מניח בזה לקיים צוואת המה ולשנות ממנהגו ש"ע * אך על החסיד הדיק בעל יוש"ה אינו רוצה להגיד דעתו וירא הוא לעבור על רצונו וזהו לעשות לו כן כאשר נוס * ויהי בהנחת אותו אל קברו אשר כרו לו הנה הסתכנה ח' מהצניות בהיתדות (אשר שמו בקברו ז"ל הוראדנער (מווילנא) * שהיה בקרשים כנהוג כאשר נוס * [שמעתי בפרטות מהרב ר' אברהם ז"ל הוראדנער (מווילנא) * שהיה סדין של פשתן עשוי על יתדות כמין ג' מעלות (הגרד"ל)] * וכאשר שמע כן ראיתי אני כתוב צבי"ק) ונפסלה ולא נהקיימה מתחברו של אותו לדיק בעל יוש"ה והוסיף תלמידו הרה"ג מוהר"ה הל"ל לכוז כי גם החסיד נ"ע הגאון מוויילנא * מסר לתלמידו הרב החסיד ר' סעדי' ז"ל אשר בעת פעירתו יקברו אותו בעליית עם צניות כשרים כהלכתם * (וע' שו"ע שלו חו"ח סו' כ"ג ס"ק ז') מ"ש הגר"א ז"ל (בזה) [וביו"ד סו' ש"ל והוא ע"פ הברייתא דנוס' צניות שמאל הרמב"ן כמ"ש בספרו תה"א * ובמלחמותיו שלהי מוע"ק (אשר ציימו זכינו לברייתא האת בדפוס ע"י הגאון חיד"א צבי"א * וח"כ שנית בפפד"א עם פי') (הגרד"ל)] * והנה היתה נסובה כי בעת פעירתו לא היה בוויילנא תלמידו הרב החסיד ר' סעדי' הל"ל * ותיקף אחר הקבורה צה ולא יאסתייע מילתא אז ידעו כי מה' היתה שיקיים המנהג וכן סיפר לי הרה"ג ר' ישראל המ"ן דוויילנא כ"י שהיה בעת פעירת הגאון נ"ע * ושמע אז בואת * (הר"ה הלוי) :

קכ) עיין בס' אגודה ארוז מהגאון מ' משה ז"ל חב"ד דציאליסטאך הספדו על רבינו * וע' בס' חסיקי יהודה (דרוש עמק הבקע) ההפסד עליו עם קינה בחרוזים וסיר ובס' אדרת אלי' * נדפס

והנה לא נאמר בו מיתה. כ"א נתוסף לו רוח. (כאשר בכל יום היה מוסף והולך בקדושה) וגוע והגיה אחריו זרע ברך ה' המה הצאצאים והצפיעות. בנין וחתני רבנן. ובניו שני צנתרות הוהב. הרבנים הגדולים תריפים ובקיאים צדיקים ותמימים. הרב מ' אריה ליב והרהצ מ' אברהם ז"ל. מה טובם ומה יפים והמה הציבו מצבת אבן גדולה בבית גדול למראה הנבנה על קברו וחרות עליו פתוחי חותם מעשה הרש אבן אלה הטורים :

א ה ה

רבינו הגדול על מי אותנו נמשת ועזבת .

- רבינו אליהו . עלה השמים . קרעו לבבכם . לשנים עשר קרעים .
- ב חג האסיף . שמחת לבבי . נאסף אבי . אבי . מי ישע בכרמי זרעים .
- א וי נא לה . אמרה ארץ . כי אבדה כלי חמדתה . הוי על ימיה הרעים .
- ל יל ויום תושי' תשוועי . מי יורה דעה . מי יבין שמועה . מי יגלה הלכות לרעגים .
- י ום יום שומעי שמעך . אותך ידרושו . לשמוע תורתך . אמת . בפוך כי נעים .
- ה תורה תתן קולה . אני חכמה שבגתי בלב אליהו . עקבותיך בתבל נודעים .
- ן עתה נאלמתי . יד לפי שמתני . עד יעלו לציון מושיעים .
- ג ם פרישות חסידות ועונה . מה לכם מחשים . אלופינו אין . ואנשי חיל נגרעים .
- א ללי לי תזעק היראה והחכמה . מי בלעדיך ישמיענו לכל הבאים .
- ן מעשה בראשית . ומעשה מרכבה . לך נתגלו . כבימי התנאים והאמוראים
- ג שארנו בלי כלי . לבשנו אבל מעטה . כי הורדנו מפה מפה . כמעט נגוועים .

היה הרב הגאון החסיד המפורסם . גדול מרבן שמו . און וחקר ותקן . במקרא במשנה בבלי ירושלמי . תוספתא מכילתא . ספרא ספרי זוהר והיכלות ר"מ וס' יצירה וספריצ לא הגיח דבר קטן ודבר גדול . עד כי הגדיל לעשות כיום נתינתן מסיני . והחזיר מצות הרבה אשר נשכחו . וחזר ויסרן . בבתרות מאם בתענוגי בני אדם . וקדש גופו ונשמתו ליוצרו עד יום מותו . הוא מורינו . אור העולם . מקור החכמה והמדע ראש גורת אריאל צפירת תפארת ישראל . רבינו הגאון מו"ה אליהו בהרב ר' שלמה זלמן זצ"ל עלה השמים ביום י"ט תשרי . שנת תאמ"י צבייה קכ"א) לפ"ק :

(נדפס בווארשוי' בשנת מות הגאון מק"ח) והחיבור הוא הספד על רבינו ומספר תהלתו גם בסיפורים יקרים והספיד עליו . מספד היחיד ח"צ . יחיד בעולם יחיד בחורה יחיד ציראה יחיד בחכמה יחיד בקדושה . יחיד במהרה . יחיד בעונה . יחיד בפרישות . יעו"ש . וע' בס' הילל בן שחר . לח"ז הרה"ג מ' הייל זצ"ל הספד עליו . וע' הספד עליו מצעל המחבר יקרא דשכני (נדפס באלמונה) . [כעת נדפסו שני הספדים עליו אשר הספידו הרב המחבר חיי אדם זצ"ל . (א' נדפס בס' שערי רחמים . והב' בס' נוואות הגאון כנסת יחזקאל .) ונמלא ח"י הרב המחבר ל"י הספד אשר הספידו בנו הרה"ג ר' אברהם זצ"ל] . (הר"ה הגוי) :

קב"א) והנה הגאון נולד בשנת שלח לכם אליהו ועלה השמים בשנת עלות אליהו והשנה אשר הציגו על מנצחו ח"א י צביה ירמזון מיליהס . כי מחו' הרה"ג ר' נח מינדעס בעהמ"ח

עליות אליהו

ואחרי אשר כבה השמש • הנה נפוצו תלמידיו ממרעיתם ושמו עליהם אלוף לראש את הגאון מאור הגולה החסיד וחכם הכולל • מו"ה חיים מוולאזין נ"ע • תלמיד הגאון אשר הוא התחיל להפיץ תורתו ולהשקות מכאן תורתו אשר דלה ויצק מים ע"י אליהו קבב) ומהם מתלמידי הגאון נ"ע נסעו לארץ הקדושה וקבעו שמה בית מדרשם להאיר גם את המזרח מאור עולם מתורת רבן הגאון החסיד נ"ע ושמה גדלו והצלילו ואור חדש האירו גם על ציון וירושלים :

בנין הרבנים הגדולים ותתנו הרב הגדול ר' משה מפניסק ותלמידיו הגדולים כולם עמלו יחד להפיץ מעיני תורתו הוצה בהיבוריו הרבים והדיפסו מהם הרבה אבל יותר מהמה ספרים הרבה עודם בכתובים כאשר עיני ישרים יראו בקונטרס עליות קיר ולבר אשר נאברו ואינם והגבירים הגדולים הנדיבים דפה ווילנא עמלו גם המה להקים מחשבתו ולכונן בית מדרשו הגדול והרחיבו בניניו ועליותיו גדול למראה וגם עקר ספרים קבצו שמה למרבה ועד היום הזה מופלגי תורה ויראה אשר יומם ולילה לא יחשו בתורת ה' עצורים שמה והספקתם יותן להם ברחבה מהכנסות אשר נרבו לזה גדולי גבירי נדיבי עם והכנסה ממקור נאמן מבתי הומה הרבה בוילנא אשר התנדבו בעליהם עולמית בצוואתם לפני מותם לתוצאות הבית הקדוש הזה והבית הזה הוא מלא כבוד ה' וראשי מופלגי עיר ווילנא ינהרו לבהמ"ד הקדוש וקבעו חבורות חבורות אלה בלימוד האלפס ואלה בלימוד הש"ס ואלה במשנה מקרא ומדרש והפקירו גם משמורים המזכירים את ה' גם בלילות ולא יתנו דמי אף רגע א' למען לא יבוטל התמיד ושלא יופסק אף רגע אחד לימוד התורה הק' מבית מדרשו של גאון עולם נ"ע ומתנהגים שמה עפ"י הנהגות הגאון בחייו אחת מהנה לא נעדרה בקדושה וטהרה ולזכרון עולם הקימו בבית מדרשו אבן שיש הרות עליו פתחי חותם לשמו ולזכרו וקבעו אותה בכותל הצפוני אשר בבהמ"ד של הגאון נ"ע למען ידעו כל העם כי שמו נקרא על הבית הזה וכאלו עודנו חי מתהלך אתם :

ס' נפלאות חדשות וכו' • באלמח מחו' הגאון מנ"א גם הוא מנוח • ויקבר שמה וגם על מצבתו חקוק הפעו תאמי' ז' ביה לרמו על שניהם • הגאונים ונעימים צמייסם וצמותם לא נפרדו (הר"ה הלוי) •

קבב) וזכה להעמיד ולהרכיב תורה ויראה לכל ישראל • כי נקבצו בזה אלו לקחת לקח מפני גדולי מופלגי הדור ושאר הורס דעת להורות צישראל וגם לקחת מוסר דרכי העבודה והמה גדלו והצלילו ויאלו מהם להוראה בישראל • גאוני גדולי הדור • והשאר אחריו בן ממלא מקומו חמי זקני הגאון הגדול אור ישראל • חכם הכולל לפני שרים התיצב למופת עמו ישראל הנדיק ועניו מ' יצחק ז"ל אב"ד וכו"מ דק' וולאזין ועולם חכמתו וגדולה מעשיו נודעים לכל ושאר באשורי אביו הגאון אהו רגלו והיה לאור עולם • וכן מגדולי תלמידי הגאון מאור הגולה מוהר"ם ז"ל האירו פני הכל בתורה אמה אשר גם זאת מידי הגאון נ"ע היתה לנו ומגדולי תלמידיו מדור שבבר הוא הגאון מאור הגולה מ' יעקב ז"ל אב"ד בק"ק קארלין • בעהמ"ח ס' שו"ת משכנות יעקב וקהלת יעקב ומציא מחורה רבו הגאון מוהר"ח נ"ע בספרו משכנות יעקב וכן בקהלת יעקב בשו"ת (י) ביו"ד ושם בא"ע (שאלה ט') ומגדולי תלמידיו בדורינו הנודעים לי הגאון המפורסם האמתי מ' יוסף נ"י אב"ד בק' סלוצק והגאון מ' דוד טעביל נ"י • המ"ץ בק' מינסק בעהמ"ח ס' בית דוד • מציא מחורה רבו • וע' בהקדמתו לספרו וכו' י"ו מציא דברי רבו הגאון מוהר"ח נ"ע וכתלק הדושים והגאון מ' זלמן מזאגיר נ"י • וע' בהערה (ס"א) מ"ש שם (הר"ה הלוי) :

הקדמה

עליות אליהו ואלה חרוזי האבן

לבר זה ראינו

מצאנו צדיק תמים • בדורות אחרונים • שמעו הולך בכל איים ומדינה •
 חכמתו בחוץ תרונה • לספר שבחו נבער כל אדם מדעת • בנה בניתי
 לך עליות מרווחות • שוש תשיש בה' שובע שמחות • זה שכתו הבית
 הזה • ארבעים שנה • למד כל דבר חכמה וכינה • עוד לימד את
 העם דעת • בחיבוריו על מקרא • משנה • תלמוד בבלי • ירושלמי
 אגדות • הלכות • דבריו ככוכבים לעד יאירו • פירושו כוזהר הרקיע
 יזהירו • יום ליום • ולילה יחוו דעת • על זוהר • ותיקונים • היכלות •
 וספר יצירה • ר"ם • מעשה בראשית • מעשה מרכבה • הוויית דאבי
 ורבא • רעם גבורותיו יתבוננו • יען כי שם נגלו אליו אלהים • הוא
 הדעת • זכרו לא יסוף מקהל ועדה • בחיבוריו ישוטטו רבים •
 ותרבה הדעת • ע"כ :

קבנ) **אנשריך** עיר התהלה ווילנא כולם מגדולם ועד קמנם קבלו קצת תועלת נמשי
 איש לפי הכנתו ובל פעולתם בתלמוד התורה ועבודת הצדקה שם
 הוא היה עושה בעוז יראתו ותוכחתו על פניהם כי עצתו העולה היא תקום להם
 עד בלי ירח בעצתו ותוכחתו נעשו קהל גדול מרביצי תורה מרדקי במצות שונאי
 הרבנות מכברי אלהים בעשרם לא גבה לבם כל מבקש ה' ישמח בהם עשו תורתם
 קבע ועסקיהם ארעי קבר) התורה והעבודה הם לבדם עסקיהם ואח"כ קבלו עליהם
 כמעט כל אנשי מדינתו כי עיקר תוכחתו היתה אל הקרובים העומדים לפניו להודיע
 גם אל הרחוקים שלא יוציאו זמנם באפס תקוה להיות כל איש עיניו פקוחות על
 חלקי זמנו להגיעים יבחנו ושתהיה הוצאות זמנם בדברים היותר יקרים שאפשר והוא
 עסק התורה והעבודה ולהודרו בה לפעול בעוצם החריצות כי כל השתדלות וכשרון
 טעשה זולת זה לא יועיל מאומה זולת התורה והעבודה המתישין כל מעללי יצרי
 לב האדם ותחבולותיו וכל צמח צדקה ותהלה נראה בעירו ומקומו וישלח פארותיו
 גם למרחוק ונשישותיו עברו ים ועלינו להודות לשם ה' אשר שלח לפנינו עמוד האש
 להאיר לנו השבת הזמן ולכל ישראל אור במושבותם בתורת אמת ויראת ה' שהורה
 אשר בלערו מי יודע לעת כזאת מה הגיע אלינו ואך בו נצטרק ותהלה וה' הטוב
 יתן הטוב את אשר זרע לצדקה יצמיח פרי למעלה לנו ולבנינו לדורות עולם להחזיק
 בעץ החיים בתורה ויראת ה' בדרך האמת אשר הורנו ובתמים לטוב לנו כל הימים :

קבג) הקדמה לשו"ע עס ביאורו :

קבר) והגהיגו דזכין בני נשי לאחוז במסכה וחנות ונמח בהם לז בעליהם לקריו ולהטויי כי מדרשא
 כל היום וע' מ"ש הגאון צביאורו לאבן עזר (סי' א' סק"ה) הביא מ"ש הר"ן בקידושין
 נושא אשה ואח"כ לומד חוכה צמחה ואמרו שם הא לן והא לכו ופירש דבני צבל היו נשותיהם מחטסקות
 צמו"מ ובמלאכה והיו מפרנסים את אנשיהם אבל בני א"י היו משוגגות ואוכלות ואין עושות יע"ש
 (הר"ה הלוי) :

בריו קרא בחיל

(אחר פזירת הגאון נ"ע לחספו גדולי העיר ובריו יצא מלפניהם באיזו וכדפס בס' שטית ליליו ד' לעצרת וו').

בריו יצא מאבות רבנים דק"ק ווילנא יע"א : על האנשים שלא שמשו כל צרכן ונמלרו עמרה לעצמן לקבוע הלכה בשם ארמו"ר ורשבב"ג הגאון האמתי החסיד המנוח המפורסם מ' **אליהו** זללה"ה שלא ירדו לסוף דעתו ומלאו לבם לכתוב שמועתך ולקבוע בדפוס .

באשר שנמללו איזה אנשים אומרים דינים * והנהגות ופירושי הורה * בשם מו"ר הפארת ישראל הגאון האמתי המנוח החסיד המפורסם הכ"מ וידוע ומפורסם שלא יאל מפנה קדוש הגאון הנ"ל דבר שאינו מתוקן ח"ו * כאשר המה בכרובים * חיבוריו צננלה ובנסתר הכל על קו האמת * ויש לחוש פן יוקבעו הדברים שאומרים בשמו להלכה וגם יודפסו בדפוס * כאשר עינינו רואות שיש בהרבה ספרי קדמונים דברים אשר לא יאלו מפי המחבר ולהסיר הנוכחלה הזאת * בכן יאל מלח שני כחות הרבנים שהאלופים השמשים דק"ק י"ו וכריוו בכל בתי כנסיות ובכל בתי מדרשות דקהילתנו י"ו שלא ישמע ולא יחמין שום אדם לדברי האומר בשם הגאון החסיד זצוק"ל * בע"פ או יבא כתב שהועתק מכו"י הגאון הנ"ל * איזה דינים והנהגות ופירושי הורה * עד שיהביר צדיות גמור * שהם מכתבי הגאון הנ"ל שבכהב ידו ממש * ויקוים הכרז עפי"ו בד"ר דק"ק י"ו * ופשיטא שלא להעלות שום דבר בדפוס * ע"ש הגאון הנ"ל עד שיהביר כנ"ל וכל מי שידפוס איזה דבר בלי ברור כנ"ל הורע חוקרו * ולא להחמין בו שהם דברי הגאון הנ"ל ונחמת שהמנוח הגאון החסיד הקדוש זצ"ל היה עמוד הדור * מצוה על כל אבות רבנים והגלוניס המלוה"ג ורלשי עם קודש בכל המדינות והקהלות בכל הפולות ישראל לפרסם הדבר הנ"ל ע"פ כרוז ודפוס למען ידעון שכל הדברים שלא היה עליו ברור הנ"ל * הוא הדבר אשר לא דברו הגאון הנ"ל * יאל מלח שני כחות ה' דק"ק ווילנא * יוס ו' עש"ק י"ע כסליו תקנ"ח *

נאום דוד ספרא רב"ד דק"ק יצ"ו (הועתק בפנקס צ"ד דף פ"ו) :
הוכרו כל הנ"ל בבתי כנסיות ובדרמד"ר דקהילתנו * באנו צ"ד ח' כך בסליו הקנ"ח [וצאו עה"ח הנזכרים דוילנא] :

ואעתיק בקצרה אשר כתבו עוד הרבנים דוילנא בגלל הדבר הזה * וגדפם בראש פירושו על כמה הגרות וז"ל : אחרי אשר ידוע ומפורסם ברבתי בני עמינו * אח אשר רבינו הגדול בישראל גדול שמו מסוף העולם ועד סופו יהוד בדורו וכמה דורות שלפנינו * זה שם קדשו * הגאון החסיד האמיתי מוה' אדירזו זללה"ה מקהילתנו * הניח אחריו ברכה צננלה ובנסתר * חין שיטור לערך חיבוריו וחין לרכיין להסכמתנו * רק מדהגה מדבר אחר שרליו קת מכתביו נעקרו צדי שלא שמשו כל צרכיהן ואינם יודעים שיחתו וכ"ש כוונתו * לזאת יאל מלח שני כחות ה' בצירוף המ"ן וככדי מחינו י"ע כסליו תקנ"ח * שהאלופים השמשים דק"ק י"ו וכריוו בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות * דקהילתנו י"ו שלא ישמע ולא יחמין שום אדם לדברי האומר בשם הגאון החסיד כו' כנ"ל * ועת נחברר לפנינו שבעה חבורים * שרזים בניו להדפיסם בראשונה * המה כולת נקי בלי שום סיג וערעוב דברים ראויים הדברים למי שאמין * ע"כ הגחנו והמ"ן דפה מסכימין להדפיסן ע"י בניו כ"י כו' * והשבעה חיבורים המה * פי' משניות זרעים פי' ירושלמי זרעים * פי' תיקוני זוהר פי' ספר יצירה * פי' ספד"ל פי' היכלות פי' רע"מ ומי יוכל לספר גדול שבחס ועוה"ס גדולתם כו' * כל ראשי עם קודש יעמדו על משמרתם בכל המדינות ובכל קהלות ישראל ובפרט במקומות הדפוסים שישיגו ע"ז * שלא יתלה ח"ו בוקי סריקי בכבוד גאון עוזינו אשר צללו ובזכותו איתנו מהקיימים כו' * [ובלו על החתום שם הרבנים דוילנא] :

ואחרי הדברים והאמת האלה ע' בראש פי' על יונה מה שנדפס אחר הכרוז * ד"ה אחרי הכרוז כו' * [וראיהו להטייר אח אשר אמור עם הספר אליהו רב"ה מהגאון על עהרות אשר הוציא לאור תלמידו ולא קיה עליו פתוחי חוה"ס כ"י הבד"ר הנ"ל כי ע"כ זאת שמו על לבס ה"ה הגאון החכם הכולל מ' אלעזר פלעק"ש זצ"ל האב"ד דק"ק פראג (בעה"מ שו"ת תשובה מלהבה ועוד ס' יקרים וכבוד הגאון המפורסם מו"ה שמואל לדאז"ל * בעה"מ שו"ת שיבת ציון) בהגאון הטודע ביהודה אמרו (בהסכמות שם) וז"ל ע"ד הכרוז כו' ובקשתם ממש ומלאתם שרורו צ"ד על הדינין והנהגות ופירושי הורה והיטיבו אשר דברו על הדינים משום קילקולי הנהגות ועל הנהגות שלא יתלו בוקי סריקא בהגאון הנ"ל ועל פי' החורה משום שבושי דעות ובפרט על פי' הקבלה הרבה קילקולים באו * ע"י תלמידים שלא שמשו כל צרכן * ויבן בחיבור ההוא חין בו אחת משלם אלה ולא נאמר עליו הכרוז הזה כו' עכ"ל וע' בעלית קיר (י"ג י"ד ל"ב) :

